

L'ANDREU

Una infància marcada

M. Àngels Sellés

PRESENTACIÓ

Hi ha nens i nenes que tenim una infantesa trista.
De vegades n'hi ha que trobem persones
que ens ajuden i acabem sent feliços.

Llegint aquest llibre hi trobareu els fets més importants
que van marcar la meva infantesa i joventut,
partint sempre dels meus records,
i del que m'han explicat la mare i els avis.

Jo, de petit, vaig viure amb un pare que ens maltractava.
De més gran, amb l'ajuda de la família i de professionals,
he anat paint les emocions
que aquesta situació tan dolorosa em va provocar.

Finalment, m'he decidit a escriure la meva vida.
He vist que parlar i escriure sobre les coses
que m'espantaven i em feien mal
m'ha ajudat a treure'm el nus que tenia a l'estómac.
Compartir les pors i les angoixes amb els altres, m'ha alliberat.

1. EL POBLE ON VAIG NÉIXER

Em dic Andreu.

Vaig néixer en un poble petit dels Pirineus.

Un lloc preciós, envoltat de muntanyes, arbres alts
i prats verds on pasturaven vaques i cavalls.

Les cases eren fetes de pedra, fusta i pissarra a les teulades.

I amb un riu d'aigües netes i fredes.

La tranquil·litat del poble només l'alterava
la remor forta i contínua de les aigües del riu.

En aquest poble sempre hi fa un aire fresc.

Famílies d'arreu hi van a estiuejar.

Fan excursions, es banyen al riu,
fan sopars a la fresca i ballen a les places.

Tots ells s'estimen el poble i tots els veïns.

La meva mare era una d'aquestes noies
que hi anava a estiuejar.

Era feliç, en aquest poble, amb els amics que hi trobava
i amb el munt d'activitats que s'hi feien.

El meu pare havia nascut en aquest poble.

Vivia a la vella casa familiar amb l'avi, el pare i una germana.

La mare havia mort quan era un infant.

De petit, tenia poc temps per jugar.

Sempre havia d'ajudar amb les vaques i els cavalls

perquè el seu pare no tenia massa salut i l'avi era molt gran.

El meu pare, als 16 anys, ja era l'home fort de la casa.
En acabar l'educació general bàsica, als 14 anys,
la seva família va decidir que no continués estudiant.
Ell, que treia bones notes i a qui li agradava tant aprendre!
Aquest fet el va entristir molt
i sembla que el va tornar més sorrut¹ i solitari.

Al meu pare no li agradaven els joves
que anaven a estiuejar al poble.
Els estudiaven, anaven ben vestits i feien olor de colònia.
Ell feia olor de bestiar i se sentia inferior a ells.

Els estiuejants moltes vegades el convidaven:

—Pep, vols venir amb la bici? Ens ensenyaràs el camí de...

—No, no puc.

Ell sempre els contestava amb negatives,
sorrut i mirant al terra.
Només aixecava la vista per mirar de reüll la mare,
però de seguida tornava la mirada a les pedres del carrer.

1. Dificil de tractar.

2. EL PARE I LA MARE S'ENAMOREN

Em va agradar saber com es van enamorar els pares,
perquè jo no els recordo mai ni abraçats ni fent-se cap petó.
Per a mi va ser important que la mare m'expliqués
que jo havia estat el fruit del seu amor.

L'estiu que la mare tenia 18 anys
tenia un desig frenètic d'anar al Pirineu.
Necessitava veure muntanyes i respirar aire pur.
L'hivern havia estat molt dur per a ella.
El seu xicot, del qual estava molt enamorada,
l'havia deixat per sortir amb la seva millor amiga.
Es va deprimir i va suspendre el curs de final de batxillerat.

Per fi, a finals de juliol, va arribar al poble.
Allà, quan mirava el cel, les muntanyes i el riu,
li marxaven totes les cabòries².

Un vespre, asseguda al carrer,
va veure en Pep tot sol, amb una cervesa a la mà.
La lluna il·luminava els seus cabells rossos,
i la mare, encara ara no sap per què,
es va aixecar i s'hi va acostar.

2. Preocupacions.

—Tu també tens calor i no pots dormir?

—Sí —contestà ell sense mirar-la. I va dir-li:— Adeu!

La mare, però, va tenir temps de veure els seus ulls.
Mai havia vist un noi jove, alt, guapo i fornit³
amb una mirada tan trista. Aquest fet la va trasbalsar.

No podia deixar de pensar en els ulls d'en Pep.
El coneixia de petit, però ara ja era un home.

La Cristina, que així és com es diu la mare,
m'explicà que cada dia mirava de trobar-lo per parlar-hi.
Ell sempre li feia el mateix:
contestava amb monosíl·labs, mirant al terra,
i marxava sense donar-li opció de continuar xerrant.

Van arribar les festes del poble.
La mare ballava a la plaça amb els amics,
quan va veure en Pep al racó fosc de la plaça,
que s'ho mirava amb una cervesa a la mà.

A la mare li va semblar que la mirava només a ella.

—Pep, no balles?

3. Fort i musculat.

—Vosaltres sempre esteu per collonades⁴. No m'agrada ballar.

La mare l'estirà pel braç i ell no hi oposà gaire resistència.
Sense saber com, es van trobar a la pista ballant.
La mare el portava i ell la seguia sense mirar-la,
amb els ulls clavats a terra.

Els nois de la colla els miraven estranyats.
En Pep ballant amb la Cristina?
No s'ho podien creure!
En acabar la música, ell va marxar.

—M'has fet fer el ridícul. Deixa'm marxar, jo tinc feina!

La mare el va seguir fins a casa seva.
Al principi, ell la rebutjà,
però al final van acabar abraçats.
Es van fer un petó, i un altre.

S'acariciaven sense parlar.
I els dos cossos es van unir.
Allà, als baixos de la casa del pare,
la mare i el pare van fer l'amor amb desfici i passió.

La mare no ho explicava a ningú,
però les trobades es van anar repetint.
I es va acabar l'estiu.

4. Mot groller per referir-se a fets sense cap interès ni importància.

La mare marxà prometent al pare
que li escriuria i li telefonaria sovint.

A la tardor, la mare va saber que estava embarassada.
Els avis, trasbalsats,
van trobar-li una clínica perquè avortés.
Però la mare va decidir tirar endavant l'embaràs.
Havia parlat amb el pare. Ell li va dir:

—Aquí, al poble, tu, jo i la criatura tirarem endavant.

De gran he sabut que els avis van acceptar a contracor
la decisió de la mare de tenir el fill.
Era molt jove, li deien, i, a més, no volien que deixés d'estudiar.

L'avi sempre li deia:

—Cristina, la vida al Pirineu és molt dura!

La mare no va canviar d'idea.
Ella només pensava que viuria rodejada de muntanyes
i que tindria un fill d'en Pep, el noi dels ulls tristos.
Això ho desitjava més que qualsevol altra cosa al món.
I es van casar.
I vaig néixer jo!

3. ELS PRIMERS RECORDS

Amb el temps, els records de petits es van desdibuixant, i, fins i tot, esborrant.

Però jo tinc molts records gravats dins del meu cor...

Alguns, difuminats; altres, vius i clars.

El record més antic que tinc és el del pare i jo buscant bolets al mig del bosc. Jo li agafava fort la mà, i encara em sembla que el sento dient-me el nom de cada bolet, de cada planta i de tots els arbres. Però, per desgràcia, és l'únic record feliç que em queda d'ell.

Els altres records ja són embolcallats de por. El primer que em ve al cap és el d'un dia a casa, en què la mare arrossegava un tronc gros. Vaig acostar-m'hi a fer-li un petó. Ella em rebutjà.

—Mare, t'ajudo?

—No, Andreu, no. Berena!

La mare es girà bruscament d'esquena. El seu to de veu era sec, fort, autoritari, no pas el to dolç amb el qual parlava sempre ella. Aquest fet em va desconcertar.

—Mare, tinc fred. A casa sempre tinc fred.

—Doncs ves-te'n al llit, que dormint et passarà!

I m'ho va tornar a dir cridant.

I jo també em vaig posar a cridar:

—Tinc fred! A aquesta casa sempre hi fa fred!

Jo estava molt excitat i cridava molt fort.

De sobte la mare em va abraçar.

Jo em vaig quedar immòbil i em vaig calmar.

Llavors li vaig veure la cara,

plena de macadures i blaus al voltant d'un ull.

Em vaig espantar.

—Mare, què t'ha passat? Et fa mal?

Ella va girar la cara i em va dir que havia caigut a l'estable perquè era fosc i no havia encès el llum.

Tot d'una vàrem sentir el pare que arribava.

Recordo que la mare va callar de cop.

I vaig notar que es va posar a tremolar.

Em va acompanyar al llit.
I, tot fent-me un petó, em va dir:

—Andreu, a dormir! Tanca els ulls i tapa't les orelles.

Vaig sentir crits i cops i plors, i més cops i més crits.

De records com aquest, en tinc molts.

No sé com, ni quan, vaig saber que era el pare
qui li feia aquelles ferides i aquells cops a la mare.

Sovint sentia crits i cops a baix a la cuina.

Jo estava atemorit, pensant què li passaria, a la mare,
i si el pare també em faria mal a mi.

A la fi m'adormia, esgotat per la por.